

Sygn. akt I ACa 37/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Beata Wojtasiak (spr.) SA Krzysztof Chojnowski
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. A.**

przeciwko **(...) Bank (...) S.A. w G.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 16 października 2013 r. sygn. akt I C 731/12

I. prostuje oczywistą niedokładność w komparycji zaskarżonego wyroku poprzez oznaczenia sprawy jako „pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego”;

II. oddala apelację;

III. odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

Powódka – M. A. po sprecyzowaniu żądania pozwu wniosła o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności. Uzasadniając żądanie podała, iż pod presją męża grożącego samobójstwem, zawarła umowę kredytową (kredyt konsolidacyjny) na kwotę 195.532, 98 złotych.

Pozwany (...) Bank (...) SA w G. wniósł o oddalenie powództwa i podał, iż powódka wraz z mężem J. A. zawarli umowę kredytu przeznaczonego w części na spłatę zobowiązań wynikających z innych, wcześniej zaciągniętych kredytów,

a w części na cele konsumpcyjne. Umowa ta została wypowiedziana przez bank z uwagi na brak terminowej spłaty zadłużenia a następnie została wszczęta egzekucja.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 16 października 2013 roku oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 19 września 2011 r. powódka wraz z mężem J. A. zawarła umowę kredytu gotówkowego na kwotę 195 532, 98 złotych na okres od 19.09.2011 r. do dnia 20.09.2021 r. Kredyt ten, zgodnie z umową, przeznaczony został w części na cele konsumpcyjne, a w części na spłatę zobowiązań finansowych kredytobiorcy z tytułu: umowy kredytu (...) w (...) w M. w kwocie 53.143, 86 złotych oraz umowy kredytu (...) w (...) w kwocie 81.858, 16 złotych.

W dniu 6 lutego 2012 r. pozwany wypowiedział powyższą umowę w związku z niedotrzymaniem przez kredytobiorców warunków udzielenia kredytu. Następnie zaś w dniu 19 marca 2012 r. pozwany wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, któremu Sąd Rejonowy w Giżycku postanowieniem z dnia 26 marca 2012 r. nadał klauzulę wykonalności. W oparciu o tenże tytuł pozwany wszczął egzekucję. Oświadczeniem z dnia 19 listopada 2012 r. powódka uchyliła się od skutków swego oświadczenia woli o zawarciu umowy kredytowej. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 13 sierpnia 2012 r. ustanowiono rozdzielność majątkową małżeńską pomiędzy J. A. a powódką wynikającą z małżeństwa zawartego przez nich 7 kwietnia 1985 r. w S. - z dniem 14 lutego 2011 r..Mąż powódki jest osobą uzależnioną od hazardu z tego względu zaciągnął szereg kredytów i pożyczek z banku i od osób fizycznych na kwotę przekraczającą 600.000 złotych.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy uznał, że żądanie powódki było bezzasadne. Swoje roszczenie powódka opierała na treści art. 840 § 1 pkt.1 kpc, wskazując, że czynność prawna (zawarcie umowy kredytu) dotknięta była wadą oświadczenia woli, bowiem została zawarta pod wpływem groźby męża dotyczącej popełnienia samobójstwa. W związku z powyższym powódka uchyliła się od skutków złożonego oświadczenia woli. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, zdaniem Sądu Okręgowego, nie potwierdził tej zasadniczej tezy powódki. Kluczowym dowodem w sprawie, w ocenie Sądu I instancji, były akta sprawy III RC 161/12, a w szczególności dowód z przesłuchania stron, jaki w tym postępowaniu został przeprowadzony. Powódka w postępowaniu tym zeznała, że zgodziła się wziąć kredyt konsolidacyjny (k. 44v). Podobne stanowisko zawarła w tym samym postępowaniu w czasie informacyjnego przesłuchania (k. 25v). W czasie tego przesłuchania powódka ani razu nie podniosła wątku groźby męża. Także w toku informacyjnego przesłuchania stron powódka nie wspomniała o groźbie męża. Także uzasadnienie pozwu nie zawiera twierdzeń o groźbie. Zdaniem Sądu Okręgowego, niewątpliwie, gdyby taka okoliczność skierowania do powódki przez męża groźby miała miejsce, to zostałaby przez nią podniesiona. W postępowaniu o ustanowienie rozdzielności majątkowej przesłuchano też męża powódki. Szczegółowo opisał on swoje problemy związane z uzależnieniem od hazardu, natomiast nie wspominał o kierowanych do żony groźbach.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy prowadził do wniosku, iż kwestia groźby męża była jedynie formą obrony przed egzekucją. Powódka nie przedstawiła żadnego przekonującego dowodu na poparcie swojej tezy. Co prawda nie budził w sprawie wątpliwości fakt uzależnienia męża powódki od hazardu, co wynikało z karty informacyjnej leczenia (k. 6), zeznań powódki i jej męża. Poza sporem był zatem fakt zaciągania przez niego zobowiązań pieniężnych. Jednakże w kontekście powyższych rozważań Sąd I instancji uznał, że pozwana świadomie, bez przymusu bez groźby ze strony męża, podjęła decyzję o zaciągnięciu kredytu konsolidacyjnego. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność ustanowienia pomiędzy małżonkami rozdzielności majątkowej nie miała żadnego znaczenia w niniejszej sprawie, bowiem powódka jest stroną zobowiązania i z tego faktu wynika jej dług. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił powództwo i na podstawie art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych obciążył powódkę obowiązkiem zwrotu pozwanemu, jako stronie wygrywającej, kosztów procesu.

M. A. zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd granic swobodnej oceny dowodów i błędne uznanie, że zaciągnięcie zobowiązania przez powódkę nie nastąpiło pod wpływem bezprawnej groźby ze strony męża.

Z treści apelacji wynikało, iż M. A. wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie trafnie uznał, że w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki warunkujące pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko M. A.. Podstawą powództwa z art. 840 § 1 k.p.c. jest istnienie zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane. Sformułowanie tego przepisu wskazuje, że obejmuje on wszelkie okoliczności i zdarzenia, których uwzględnienie prowadzi do stwierdzenia nieistnienia obowiązku objętego poddaniem się egzekucji. Do przesłanek tych można zaliczyć: brak przesłanki bezpośredniości, brak wymagalności roszczenia, upływ terminu do którego bank mógł wystawić tytuł egzekucyjny, nieważność oświadczenia woli o poddaniu się egzekucji.

W niniejszej sprawie M. A. podnosiła, że jej zobowiązanie wobec banku nie może być egzekwowane z uwagi na nieważność oświadczenia woli zawarcia kredytu złożonego przez nią pod wpływem groźby (art. 87 k.c.). Groźbę tę skierował do powódki jej mąż, oświadczając, że popełni samobójstwo. Nie ulegało wątpliwości, iż mąż powódki – J. A. jest uzależniony do hazardu, co wynikało między innymi z karty leczenia szpitalnego (k. 6). Wprawdzie dotychczasowe orzecznictwo sądowe jednolicie kwalifikuje groźbę popełnienia samobójstwa w celu wymuszenia określonego oświadczenia woli jako groźbę bezprawna w rozumieniu art. 87 k.c., jednakże w toku niniejszego postępowania M. A. w żaden sposób nie wykazała, że w czasie zawierania umowy kredytowej, jej mąż skierował do niej groźbę tego rodzaju. W szczególności w przedmiotowej sprawie powódka nie przedstawiła na tą okoliczność żadnych dowodów np. w postaci zeznań świadków, treści sms –ów męża, czy dokumentacji medycznej pochodzącej z okresu zawierania umowy, a było to niezbędne gdyż pozwany Bank kategorycznie zaprzeczał, jakoby powódka znajdować się miała pod wpływem groźby w chwili zawierania umowy. Za dowód niewystarczający uznać należało zeznania przesłuchanego w charakterze świadka męża powódki, jako osoby zainteresowanej rozstrzygnięciem. Z kolei dowodem nieprzydatnym dla rozstrzygnięcia była wnioskowana opinia biegłego z zakresu psychologii, skoro powódka korzystała z warsztatów psychologicznych dopiero w 2012 roku i brak było materiałów, mogących stanowić bazę dla opinii o stanie psychicznym powódki jesienią 2011 roku.

Umowa kredytu została zawarta przez M. A. i J. A. w dniu 19 września 2011 roku i była to umowa kredytu konsolidacyjnego, przeznaczonego między innymi na spłatę wcześniejszych zobowiązań zaciągniętych przez J. A.. M. A. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli w dniu 19 listopada 2012 roku, a więc już po wypowiedzeniu umowy i wszczęciu egzekucji. Natomiast nie podjęła jakichkolwiek działań prawnych bezpośrednio po zawarciu umowy kredytowej, wskazujących na chęć wycofania się z zawartej umowy. Także w aktach postępowania dotyczącego ustanowienia rozdzielnosci majątkowej prowadzonym przez Sąd rejonowy w Giżycku sygn. akt III RC 161/12 brakuje jakichkolwiek dowodów, że przedmiotowa umowa kredytu została zawarta przez powódkę pod wpływem groźby jej męża. Mając na uwadze powyższe, prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że powódka w żaden sposób nie wykazała istnienia groźby ze strony męża zgodnie z zasadą ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c.

W odniesieniu do wniosków dowodowych skazanych w apelacji po pierwsze należy wskazać, że nie byłoby celowe ponowne dopuszczanie w postępowaniu apelacyjnym dowodów z dokumentacji dołączonej już do akt niniejszej sprawy, czy dowodu z zeznań J. A., który był już przesłuchiwany w postępowaniu przed Sądem Okręgowym. Po drugie art. 843 § 3 k.p.c. przewiduje prekluzję procesową do zgłaszania zarzutów stanowiących podstawę powództwa przeciwegzekucyjnych. Zgodnie z tym przepisem wszystkie zarzuty powinny być zgłoszone już w pozwie, pod rygorem

utrąty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu, chyba że powód wykaże, iż z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł ich zgłosić w pozwie. Zarzuty zgłoszone w dalszym toku postępowania są podnoszone bezskutecznie i sąd rozpoznający sprawę jest obowiązany je pominąć. Podsumowując powyższe, należy wskazać, że M. A. w niniejszym postępowaniu nie wykazała zgodnie z art. 6 k.c., by nie istniał obowiązek stwierdzony wobec niej bankowym tytułem egzekucyjnym.

Odnosząc się do natomiast do zarzutów apelacyjnych dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach zastępstwa procesowego, należy wskazać, że rozstrzygnięcie to zostało wydane na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. statuującego podstawową zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. W postępowaniu przed Sądem Okręgowym to M. A. była stroną inicjującą postępowanie w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, a pozwany bank nie dał żadnego powodu do wytoczenia powództwa. Stąd też zgodnie z ogólną zasadą, powódka przegrywając proces, zobowiązana była do poniesienia kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie II wyroku.

Z uwagi na omyłkowe oznaczenie przez Sąd Okręgowy w komparycji wyroku przedmiotu niniejszej sprawy jako sprawy o zapłatę, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. sprostował oczywistą niedokładność poprzez oznaczenie sprawy jako sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (punkt I wyroku).

Mając na uwadze trudną sytuację materialną powódki, która stała się podstawą do zwolnienia jej od opłaty od apelacji (k. 135), Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania jej kosztami procesu za instancje odwoławczą (punkt III wyroku).